

عنوان مقاله:

بررسی مولفه های راهبردی حکمرانی متعالی در حوزه اتحاد ملی براساس گفتمان ولایت فقیه و قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران (با تاکید بر محورهای راهبردی دکترین، اهداف و سیاست ها)

محمود یقینی^۱

علی خزاعی^۲

موسی الرضا قائمی^۳

چکیده

در نظام جمهوری اسلامی ایران، حکمرانی متعالی گام اصلی و شرط لاینفک رسیدن به تمدن مهدوی و یکی از بسترهای اصلی در استحکام قدرت ملی است. همانگونه که یکی از عناصر اصلی قدرت ملی و حکمرانی متعالی هر کشوری نیز ارتقای اتحاد ملی است. هدف اصلی مقاله، ارائه مولفه های راهبردی حکمرانی متعالی در حوزه اتحاد ملی بر اساس گفتمان ولایت فقیه و قانون اساسی و مساله اصلی این تحقیق، ضعف در ارائه مولفه های راهبردی حکمرانی در حوزه اتحاد ملی در جمهوری اسلامی ایران است. روش تحقیق این پژوهش، آمیخته و نوع آن کاربردی- توسعه ای است که پس از تبیین مفاهیم، گفتمان ولایت فقیه و قانون اساسی در حوزه حکمرانی، اتحاد ملی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته و اهم مولفه های راهبردی حکمرانی متعالی در حوزه اتحاد ملی، مبتنی بر حکمرانی متعالی کشور برگرفته از بنیان مستحکم حکومت مردم سالاری دینی، توانایی های درونی و ظرفیت های معرفتی و غنای فکری و فرهنگی دین مبین اسلام و در راستای توجه همه جانبه به خاستگاه اتحاد ملی کشور، همبستگی ملی، عدالت اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی و حفظ هویت ایرانی- اسلامی با رویکرد وحدت کلمه تعیین و ارائه می گردد. اهم نتایج پژوهش عبارتند از: (۱) مولفه های راهبردی حکمرانی اتحاد ملی در قلمروی جغرافیایی کشور و سایر کشورهای اسلامی، قابلیت اجرایی دارد. (۲) منشأ و منبع مشروعیت اصلی این مولفه ها مبتنی بر آموزه های قرآن مجید و اسلام است. (۳) مولفه های دکنترین در حوزه سیاسی، مردم سالاری دینی و قدرت ملی، در حوزه اقتصادی، عدالت و اقتصاد مقاومتی، در حوزه فرهنگی، هویت ایرانی- اسلامی و در حوزه اجتماعی، عدالت مورد استخراج و تاکید قرار گرفت. (۴) مبانی انسان- شناختی این مولفه ها با جهان بینی اسلامی و معتقدات جامعه ایران و همچنین مولفه های نوین حکمرانی برگرفته از حوزه گفتمان ولایت فقیه و قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران انطباق دارد.

کلیدواژه ها: حکمرانی متعالی، اتحاد ملی، گفتمان ولایت فقیه، قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

۱- دانش آموخته دکتری مدیریت راهبردی فرهنگی دانشگاه عالی دفاع ملی و نویسنده مسئول yaghini 7@gmail.com تلفن همراه: ۰۹۱۳۳۰۴۸۷۷۲

۲- دانش آموخته دکتری مدیریت راهبردی فرهنگی دانشگاه عالی دفاع ملی، A_khazaea 1353@yahoo.com، تلفن همراه: ۰۹۱۵۳۶۳۴۳۲۰

۳- دانشجوی دکتری مدیریت راهبردی دانشگاه عالی دفاع ملی، mosa.ghaemi@yahoo.com، تلفن همراه: ۰۹۱۲۶۵۹۱۶۹۰

مقدمه:

اتحاد ملی، از معدود واژه‌ها و مفاهیمی است که در تمامی مکاتب و شرایع آسمانی و بشری مورد تأکید قرار گرفته و همه قوام و دوام جامعه را بدان وابسته می‌دانند. قرآن کریم با توجه به راز یگانگی انسان‌ها و چگونگی روابط اجتماعی می‌فرماید: *وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا* (آل عمران- ۱۰۳) همگی به ريسمان الهی چنگ زنید و از اختلاف بپرهیزید. رهبر کبیر انقلاب اسلامی حضرت امام خمینی (ره) در خصوص اهمیت اتحاد ملی می‌فرمایند: ما اگر وحدت کلمه را حفظ کنیم پیروزیم (امام خمینی (ره)- ۵۸/۱/۱۷)

مقام معظم رهبری (مدظله العالی) نیز در اهمیت و ضرورت وحدت می‌فرماید: قرآن ما را به وحدت توصیه کرده است، قرآن ما را تهدید کرده است که اگر اتحاد و همبستگی خودتان را از دست بدهید، آبرو، هویت و قدرت شما نابود خواهد شد. (مقام معظم رهبری (مد ظله العالی) - ۸۶/۲/۶) ایشان در مورد اتحاد ملی می‌فرمایند: "اتحاد ملی یعنی یکپارچگی ملت ایران بر محور قانون اساسی. دشمن می‌خواهد میان فرقه‌های اسلامی نزاع باشد. به خصوص بعد از پیروزی انقلاب اسلامی دشمن خواسته است بین ایران اسلامی و بقیه ملت‌ها جدایی بیندازد، نگذارید این وحدت خدشه دار شود." (مقام معظم رهبری (مد ظله العالی) - ۱۳۸۶/۱/۱)

بر اساس آخرین یافته‌های علمی رابطه مستقیم بین اتحاد و همبستگی ملی و حکمرانی متعالی وجود دارد. "جدیدترین تعریف بانک جهانی از حکمرانی خوب عبارت است از: اتخاذ سیاست‌های پیش‌بینی شده و صریح حکومت، تصمیمات اداری و سیاسی شفاف، مسئولیت‌پذیری کارگزاران، پاسخگویی دستگاه‌های اجرایی در قبال عملکردهای خود، مشارکت فعال شهروندان و همچنین برابری همه شهروندان در برابر قانون تبلور می‌یابد. ()

Kaufman & Kraay, 2007: 5

هرچند در این مقاله بنا نیست که ادبیات غربی در حوزه حکمرانی را ترویج دهیم ولی متناسب با ساختار حکمرانی کشور که برگرفته از نظریه ولایت فقیه است برای روشن شدن موضوع از برخی از مفاهیم و تعاریف منابع خارجی استفاده خواهد شد.

بنابراین یکی از حوزه‌های اصلی حکمرانی متعالی در کشور، حکمرانی در حوزه اتحاد ملی است. هدف اصلی مقاله حاضر ارائه مولفه‌های راهبردی حکمرانی اتحاد ملی بر اساس گفتمان ولایت فقیه و قانون اساسی است. مساله اصلی این تحقیق، ضعف در تشخیص مولفه‌های راهبردی حکمرانی در حوزه ارتقای اتحاد ملی بر اساس گفتمان ولایت فقیه و قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران است. با بررسی دقیق می‌توان نتیجه گرفت که وحدت بوسیله مولفه‌های هویت ملی مانند جغرافیا، تاریخ، دین، فرهنگ و... تقویت می‌شود لیکن با عنایت به جنبه‌های مهم معنوی در حفظ اتحاد، از مهم‌ترین عوامل گسترش وحدت ملی، دین مبین اسلام و روح حاکم بر آن یعنی توحید است.

مبانی نظری تحقیق

مفهوم شناسی :

حکمرانی متعالی اتحاد ملی

دغدغه اساسی اندیشمندان اجتماعی و تمرکز تفکرات هر یک از اندیشمندان جهانی، تحقق نوعی حاکمیت مطلوب متناسب با ایدئولوژی ها، آرمانها و مشخصات ملی جوامع بوده و در دیدگاهها و اندیشه های اندیشمندان ایرانی-اسلامی؛ منظومه فکری امام خمینی به عنوان طراح نظام جمهوری اسلامی و ترسیم کننده اولین گام انقلاب اسلامی در کنار آراء و اندیشه های مقام معظم رهبری جایگاه ویژه ای داشته که توأم با سیاست های ابلاغی و قانون اساسی در این مقاله مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

در مورد حکمرانی خوب، تعاریف مختلفی ارائه شده است که با دقت در آنها می توان دریافت که روح کلی حاکم بر همه آنها چندان تفاوتی نمی کند، اگرچه به هر حال این تعاریف کم و بیش بایکدیگر اختلافاتی دارند. برخی سازمان های جهانی و تحقیقات علمی با اهداف توسعه اقتصادی به حکمرانی نگریسته اند. برای مثال بانک جهانی سال ۱۹۹۲، اتحادیه اروپا سال ۲۰۰۲ و برنامه جامع کاهش فقر و استراتژی رشد در ویتنام سال ۲۰۰۲، بر جنبه های اقتصادی و مدیریتی حکمرانی از قبیل تخصیص کارآمدی منابع، رفع فقر، رشد اقتصادی، اداره اثربخش امور دولتی، کارایی و ریشه کنی فساد تأکید کرده اند (جاسبی و نفری، ۱۳۸۸: ۸۷)

تعریف حکمرانی متعالی:

از طرفی حکمرانی اتحاد ملی از لحاظ مفهوم شناسی و پیشینه ادبی قابل بررسی و دقت نظر است. "کلمه اتحاد، خود به معنای یکی شدن، یگانگی داشتن از ریشه «و ح د» به مفهوم یکتایی و یگانگی است." (دهخدا، ۱۳۸۵: ۸۴۴) "همچنین اتحاد یعنی یکی شدن، یگانگی کردن، یک رنگی، یکدلی، یک جهتی، توافق و موافقت" (معین، ۱۳۸۴: ۸۴) "اتحاد یعنی یکی شدن، موافقت و یگانگی، همدلی و دوستی و مودت و دوستی با صداقت و خلوص" (نفیسی، ۱۳۱۸: ۸۰)، "اتحاد یعنی یکی شدن، یگانگی کردن، وحدت و توافق" (آژنگ، ۱۳۸۱: ۵۰) و "وحدت یعنی یکی بودن، یگانه بودن" (همان: ۲۰۳۸) توجه به کارکرد مفهومی واژه اتفاق، نشان می دهد که مفهوم این واژه با واژه اتحاد بسیار نزدیک است. "اتفاق یعنی با هم یکی شدن، یکی گشتن، متفق شدن و اجماع" (آژنگ، ۱۳۸۱: ۵۱)

ملت، یعنی "دین، آئین، شریعت، گروهی از مردم و یا گروهی از مردم یک کشور" (همان: ۱۸۱۰) "ملت، یعنی، شریعت، کیش، آئین، مردم یک کشور که از یک نژاد و تابع یک دولت باشند." (عمید، ۱۳۷۱: ۱۱۱۶) "ملت به گروهی از انسانهای دارای فرهنگ، ریشه نژادی مشترک و زبان واحد اطلاق می گردد که دارای حکومتی واحد هستند یا قصدی برای خلق چنین حکومتی دارند." (The New Oxford American Dictionary 2005) (2051): وجود مشترکات تاریخی، فرهنگی، مذهبی و منافع مشترک بین گروه های مختلف ساکن یک سرزمین عوامل اصلی ایجاد یک ملت واحد محسوب می شوند. هر چه این مشترکات بیشتر باشند احساس تعلق داشتن به یک ملت واحد، بین اعضای آن ملیت افزایش می یابد، به طوریکه می توانند باعث ایجاد احساس تعلق به یک ملیت

بین چندین گروه زبانی- قومی متفاوت گردد. امام خامنه ای (مد ظله العالی) در تعریف اتحاد ملی می فرماید: "اتحاد ملی؛ یعنی در درون ملت ما اتحاد کلمه‌ی همه‌ی آحاد ملت و قومیت‌های گوناگون و مذاهب گوناگون و اصناف گوناگون ملی". (امام خامنه ای ۱/۱۳۸۶ بیانات در اجتماع زائران و مجاوران حرم مطهر رضوی) " «اتحاد ملی»؛ یعنی خانواده‌ی ملت، خانواده‌ی انقلاب و وحدت خود را، درونگرایی خود را نسبت به یکدیگر، اتصال و چسبندگی را به یکدیگر حفظ کنند؛ نگذارند واگرایی به وجود بیاید. " (امام خامنه ای ۲۸/ ۱۳۸۶/۱۱ بیانات در اجتماع مردم تبریز) "اتحاد ملی در اصطلاح، آن است که اندیشه‌ها متفق و هماهنگ باشد و همه مردم از هر رنگ و نژاد و قوم و قبیله، با هم همکاری داشته و در کنار یکدیگر باشند و مشکلات یکدیگر را حل کنند و علیه یکدیگر کارشکنی و خیانت نکنند. یگانگی، یکدلی، یک جهتی و موافقت در چهار چوب یک ملت را اتحاد ملی می گویند. " (معین، ۱۳۸۴: ۸۴) "وحدت ملی یعنی اشتراک همه افراد یک ملت در آمال و مقاصد چنانچه به منزله مجموعه واحدی بشمار آیند. " (همان: ۲۰۳۹)

جایگاه و اهمیت اتحاد ملی :

اتحاد، از مفاهیمی است که در قرآن مجید مورد تأکید ویژه قرار گرفته و همه قوام و دوام جامعه را بدان وابسته می داند. قرآن کریم می فرماید : وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ (انفال -۶۶) فرمان خدا و رسول او را اطاعت کنید و با یکدیگر نزاع و اختلاف نکنید ، که سست و ناتوان می شوید و قدرت و شوکتان از میان می رود. قرآن کریم به مسئله اتحاد از ابعاد مختلف می نگرد و بر اهمیت آن میان نهادهای اجتماعی و گروههای انسانی تأکید دارد و پیوند میان قلوب مؤمنان را نوعی تصرف الهی می شمارد و برای حفظ آن ، ارسال پیامبران به همراه شرایع را ضروری می داند. این واژه در قرآن با مضامین متنوعی چون موارد ذیل آمده است : امت واحده : « كان الناس امة واحدة ».(بقره-۲۱۳) اعتصام به حبل الله : « واعتصموا بحبل الله جميعاً ولا تفرقوا... ».(آل عمران-۱۰۳) کلمه سواء : « قل يا اهل الكتاب تعالوا الى كلمة سواء بيننا وبينكم... ».(آل عمران-۶۳) این به معنای باورهای دینی مشترک است که اهل کتاب نیز باید بدان ملزم باشند. صراط مستقیم : « وان هذا صراطي مستقيماً فاتبعوه ولا تتبعوا السبل فتفرق بكم عن سبيله... ».(انعام -۱۵۳) باید یاد کرد این واژه به صورت مفرد در برابر واژه « سبیل » که گاه به صورت جمع می آید ، حکایت از وحدت و یکپارچگی راه مؤمنان دارد. تألیف میان دل ها : « والف بين قلوبهم... ».(انفال-۶۳) اخوت و برادری : « انما المؤمنون إخوة فاصلحوا بين أخويكم ».(حجرات-۱۰) بنیان مرصوص : « إن الله يحب الذين يقاتلون في سبيله صفاً كأنهم بنيان مرصوص ».(صف-۳) این تعبیر بیانگر یکپارچگی مؤمنان در رویارویی با کافران است.

اتحاد ملی از موضوعات بسیار مهم در مسائل اجتماعی است تا جایی که دیگر مسائل با اهمیت اجتماعی را تحت شعاع خود قرار می دهد. " بافت اتحاد ملی ، بافتی اجتماعی - سیاسی است اما بافت موضوعی آن همگرایی میان واحدهای انسانی ، گروهی ، جمعی و سازمانی است که می تواند رسالتی نهادی را به همراه داشته باشد. مفهوم اتحاد ملی در ادبیات سیاسی از دو ویژگی « یگانگی درونی و پیوستگی بیرونی » برخوردار است ، که در هر دو منظر، متوجه خط دوام و ثبوت وحدت در عرصه حیات جمعی جهت رسیدن به هدف یا اهداف تعریف شده فردی ، اجتماعی و ملی پذیرفته شده است. از همین رو، یک ملت با حصول به یگانگی درونی و تسری آن به لایه های

بیرونی در قالب پیوستگی های اجتماعی و بسط آن در تمامی عرصه ها ، حوزه ها و بخش های جامعه ملی می تواند به اتحاد ملی دست یابد. " (اولیو راستلی ، ۱۳۸۵ : ۸۵۹)

اتحاد ملی دارای عناصر واجزای مهمی است و هر کدام از این عناصر در جای خود از اهمیت ویژه ای برخوردار می باشد. "مذهب به عنوان کانون فرهنگ در اکثر بخش های جهان اهمیت خود را به منزله یک عامل همبستگی ملی حفظ نموده است و چون به تنهایی در ایجاد فرهنگ و آداب و رسوم و سنن بسیاری از کشورها تأثیر شگرف دارد ، هنوز در بسیاری از کشورهای جهان مهمترین عامل در همبستگی ملی محسوب می شود. " (میرحیدر ، ۱۳۸۰ : ۱۳۳) " وحدت از نظر سیاسی و اجتماعی به دو دسته حقیقی و اعتباری تقسیم می گردد. وحدت حقیقی ، همگرایی یک مجموعه انسانی حول یک یا چند مولفه هویت ملی (جغرافیا ، تاریخ ، دین ، فرهنگ ، قومیت و ...) زیر یک پرچم و حول یک دولت تثبیت و تقویت شده و وحدت اعتباری ، وحدت یک کلیت اجتماعی در یک وضعیت و موقعیت خاص می باشد. اتحاد اعتباری مشارکت در یک موقعیت یا وضعیت خاص است مانند وحدت مسافران یک هواپیما با فرهنگ، زبان و نژادهای مختلف هنگامیکه در مقابل خطر مشترک قرار گرفته اند. " (زورق ، ۱۳۹۱ : ۱۲۳-۱۲۴) لذا در ایران اسلامی ، به نظر می رسد لازم است در اتحاد ملی حرکت از وحدت اعتباری به سمت وحدت حقیقی از اهمیت ویژه ای برخوردار باشد و راز وحدت حقیقی طی طریق از عالم کثرت به سوی عالم وحدت و ذوب شدن در ارزش های الهی و خدایی شدن است و در سطح اجتماع اتحاد ملی را تقویت نماید .

جایگاه انسجام و اتحاد ملی در تمدن آفرینی بر هیچ کس پوشیده نیست. اتحاد ملی ، همواره از پایه های قوام و استواری جامعه بوده است. جامعه ای که در آن حکمرانی متعالی در وحدت ملی وجود داشته باشد همواره در برابر دشمنان و تهدیدهای بیرونی ، محکم و استوار بوده و در جهت رشد و تعالی خویش گام برمی دارد ؛ اما جامعه ای که در آن تشتت و پراکندگی و اختلاف وجود داشته باشد ، موانع رشد و اعتلای خود را در درون خویش پرورش می دهد و در نهایت با یک ضربه و تهاجم بیرونی دچار تهدید و فروپاشی می گردد.

عناصر ساختاری و تقویت کننده اتحاد ملی

فرهنگ

تعریف شورایی انقلاب فرهنگی از فرهنگ عبارت است از اینکه فرهنگ نظامواره ای است از باورها و مفروضات اساسی ، ارزش ها ، آداب و الگوهای رفتاری ریشه دار و دیرپا و نمادها و مصنوعات که ادراکات ، رفتار و مناسبات جامعه را جهت و شکل می دهد و هویت آن را می سازد. (شورایی انقلاب فرهنگی ، ۱۳۹۲ ، ماده ۱). فرهنگ شامل ارزش ها (ارزش های عام اجتماعی مانند اعتماد) ، ارزش های فردی (زندگی ایده آل) و ارزش های خانوادگی (ساخت خانواده) ، هنجارها و اعتقادات که خود بخشی از این قلمروهاست و شامل قلمروهای شناختی ، عاطفی ، عملی ، فردی ، جمعی ، فرهنگ پذیری ، برنامه ریزی شده و ناخواسته می باشد. (خزاعی و یقینی ، ۱۳۹۸) انسان در اثر زندگی مشترک با گروهی از مردم ، با مشترکات فرهنگی مختلف ، نوعی یگانگی با آن ها پیدا می کند ، بلکه همان طور که یک فرد دارای یک « خود » است ، یک ملت به علت داشتن فرهنگ مشترک یک « خود » ملی پیدا می کند. ملتی که پشتوانه فرهنگی داشته باشد ، از « من » ها یک « ما » می سازد. احیاناً برای این « ما » فداکاری می کند ، از

پیروزی « ما » احساس سرافرازی و از شکست آن احساس سرافکندگی می کند. باید گفت وحدت فرهنگی یک ملت آنها را به سمت تمدن سازی سوق می دهد و از طرفی می توان گفت هدف نهایی حوزه فرهنگ تمدن سازی است. "تمدن نوین اسلامی مولفه جدید گفتمان سیاسی و فرهنگی عصر جدید محسوب می شود و می توان گفت آن شاهرگ اصلی انقلاب اسلامی دانست. "(خزاعی، خسروی ورجبی دوانی، ۱۳۹۷)

هدایت تفاوت ها برای دست یابی وحدت

شناسایی تفاوت ها برای دست یابی وحدت نیز از طرف متون دینی مورد تایید قرار گرفته است. راه حل قرآنی اصل اتحاد میان اقوام و قبایل آن است که این تفاوت را زمینه آشنایی آن ها نسبت به یکدیگر قرار دهیم. به عبارت دیگر راه حل رفع اختلافات آن است که زمین ها را با همایی به برای معرفت متقابل میان آنان فراهم آید. "همگرایی اشتراکات، به عنوان جریانی از همگرایی و گذار از افتراق به تقریب عینی و عملی، یکی شدن دو یا چند شخص از جهات بسیار و متعدد است؛ به گونه ای که اشتراکات میان آنها موجب تعمیق سطح تعاملشان از حد همکاری ساده به همبستگی و وحدت نسبی در خصوص برخی مسائل حیاتی و حساس اجتماع منتهی شود. فرهنگ پذیری و جامعه پذیری، مهم ترین جلوه های این همگرایی هستند." (یقینی، ۱۳۹۷: ۱۰۴) در این دیدگاه حتی جهانی شدن به معنی حضور همه عناصر جهان در جهان معاصر است

امنیت

امنیت اجتماعی یکی از عناصر اتحاد ملی است که خود نیاز از عناصر مقوم ساز آن محسوب می شود. اگر مردم از هنجارهایی که ساختار اجتماعی را تشکیل می دهند تبعیت نکنند ساختار جامعه فرو خواهد ریخت و احتمالاً زندگی منظم انسان ها با یکدیگر به هرج و مرج تبدیل خواهد شد. کارکرد هنجارها تنظیم روابط اجتماعی و ایجاد نظم اجتماعی است که در صورت عدم رعایت هنجار، روابط اجتماعی و کنش های متقابل دچار اختلال شده و نظم اجتماعی بر هم می ریزد. جا دارد به نقش اتحاد ملی در امنیت اشاره گردد. اتحاد ملی با همبسته کردن اعضای اجتماع و پیوند دادن آنها (منافعشان و از همه مهم تر، سرنوشت شان به همدیگر)، به صورت پیشگیرانه و واکنشی، وضعیت امنیت ملی را ارتقا می بخشد و لوازم نرم افزاری و سخت افزاری آن را مهبای تضمین "جامعه ای امن" می سازد. به همین دلیل می توان امنیت ارتقایافته و اطمینان بخش را ملازم با حضور مؤثر عموم در عرصه خلق و ایجاد زیربنای امنیت یا امنیت سازی و همچنین صیانت از وضعیت امنیتی موجود دانست. میان امنیت و اتحاد ملی، رابطه ای مستقیم وجود دارد: هرچه همبستگی در میان ملت بیشتر باشد، ضریب امنیتی کشور بیشتر می شود. "امنیت به عنوان دل مشغولی غالب و مشترک کلیه فرهنگها، تمدنها و اجتماعات از گذشته تا کنون، مفهومی است که همه به صورت اجمالی از گستره و مصداق آن مطلعند، اما به ندرت کسی می تواند به صورت جامع و مانع مفهوم و دامنه دقیق آن را ترسیم کند، در هر حال، هرگونه تحلیل پیرامون امنیت در جهان سوم، مستلزم ارزیابی تعامل پویا میان محیط امنیتی، ابعاد سخت افزاری و جنبه های نرم افزاری امنیت ملی است. همه اعضای اجتماع، به صورت طبیعی تمایل به امنیت دارند و از بی نظمی متنفرند در نتیجه، فراهم

کردن فضای بروز این تمایلات و احساسات عمومی یا سازمان دادن به نحوه بروز آنها، فرصتی امنیتی است که انسجام ملی را به اقتدار ملی منتهی می سازد. (یقینی، ۱۳۹۷: ۱۱۲) از مجموع مباحث ارایه شده نتیجه گرفته می شود یکی از پایه ها و عوامل سازنده امنیت اجتماعی، وحدت و همدلی حاکم بر مردم است و خود این وحدت و همدلی باعث استقرار و دوام امنیت اجتماعی می گردد.

نظم اجتماعی

یکی دیگر از مسائلی که در اتحاد ملی مورد توجه است نظم اجتماعی است. "پارسونز هسته اصلی مسأله نظم را در کم و کیف انسجام هنجاری می بیند که مبتنی بر اصول مشترک ارزشها در جامعه است. به بیان دقیق تر، در وهله اول، حل مسأله نظم منوط به تنظیم هنجاری «روابط بین واحدها» بر مبنای اصول مشترک ارزشی می باشد که از طریق نهادینه شدن اجتماعی و نهادینه شدن فرهنگی میسر می شود." (چلبی، ۱۳۸۴: ۱۴-۱۵) البته بسیاری بر این باورند که راه حل نظم را تنها در نظام هنجاری آن طور که پارسونز می بیند، نباید محدود کرد بلکه در نظام رابطه ای جامعه نیز باید جستجو نمود. ارزشها نیز از مجموعه فرهنگ محسوب می شود و در همبستگی اجتماعی از جایگاه ویژه ای برخوردار است.

ارزش ها

"نظام فکری و اعتقادی هر جامعه مهم ترین رکن شکل دهنده فرهنگ آن جامعه می باشد." (خزاعی و یقینی، ۱۳۹۸) ارزشها، عقاید ریشه دار عمیقی است که گروه اجتماعی هنگام سؤال درباره خوبیها، برتریها و کمال مطلوب به آن مراجعه می کنند. ارزش اجتماعی، واقعیتها و اموری را تشکیل می دهد که مطلوبیت داشته و مورد خواست و آرزوی اکثریت افراد جامعه است. ارزشهای اجتماعی به تدریج به صورت هنجارهای اجتماعی در می آیند که با رعایت آنها جامعه نظم پیدا می کند. برای نظارت بر رفتار اعضا، ارزشها و هنجارها به تنهایی کافی نبوده و نیاز به ابزار رسمی به عنوان پشتوانه اجرایی نظارت اجتماعی می باشد که تحت عنوان قوانین و مقررات رسمی در حکمرانی متعالی مطرح می شوند. بنابراین جامعه رسمی به منظور جلب حداقل همگرایی از جانب اعضا، از طریق وضع قانون و تعیین سیستم پاداشها و مجازاتها عمل می نماید. زمانی که ارزشها و هنجارها نادیده گرفته می شوند برای جلوگیری از حفظ قدرت اجرایی، ارزشها و هنجارها مکانیزمهای رسمی کنترل اجتماعی (قوانین) باید وارد عمل شده و نظم و امنیت اجتماعی را برقرار ساخته و ایمنی اجتماعی جامعه را افزایش دهند." (مجردی، ۱۳۹۱: ۵۹-۶۰)

از مباحث مطرح شده بالا به این نتیجه می رسیم که ارزشها محور قانونی اتحاد ملی می باشند.

عدالت اجتماعی

یکی دیگر از مسائلی که در حکمرانی اتحاد ملی مورد توجه است اجرای عدالت اجتماعی و توجه به قوانین کشور است. در بیان توجه به جایگاه و اهمیت عدالت همین بس که قرآن در کمال صراحت عدالت اجتماعی را به عنوان هدف بعثت انبیاء معرفی کرده است. (حدید / ۲۵) "افراد جامعه باید از عوامل برهم زننده تعادل روانی، اضطراب،

ناکامی، تعارض و ... مصونیت داشته باشند تا بتوانند هر کدام در جای خود و در شغل و کار خویش، منشأ اثری مفید و کارا باشند. روشن است که این امور، در جامعه‌هایی که عدالت بر آنها حاکم است تحقق خواهد یافت. معیار سنجش حق و عدالت منافع شخصی نیست، عدالت به معنی مساوات هم نیست (زخرف / ۳۲، نجم / ۳۹)، عدالت این است که هر چیز در یک سازمان در جای خود قرار گیرد. مردم باید یادگیرند که به حق خود قانع باشند و خواستار تجاوز به حقوق دیگری نباشند تا در نتیجه هر روز شاهد انسجام و همبستگی ملی و در نهایت موجب امنیت بیشتر در جامعه باشیم." (یقینی، ۱۳۹۷: ۴۱)

یگانه گرایی

یک دیدگاه فلسفی است که می‌گوید همه چیز موجود در جهان هستی سرانجام از یک جوهر سرشته شده است و همه پدیده‌ها تنها نمودهایی از یک جوهر واحد هستند. میان مفاهیم یگانه گرایی، یگانگی شخصیت، یگانگی فرهنگی و یگانگی اجتماعی ارتباط معناداری وجود دارد؛ زیرا در یگانگی شخصیت، نظام شخصیتی خاصی ایجاد می‌شود که در پیوند با یگانگی فرهنگی به یگانگی اجتماعی می‌پیوندد. حاصل این یگانگی اجتماعی نیز دستیابی به قدرت ملی استحکام یافته‌ای است که بنیاد امنیت ملی، توسعه ملی و حصول به اهداف مشترک ملی است. وحدت از نظر سیاسی و اجتماعی به دو دسته حقیقی و اعتباری تقسیم می‌گردد. وحدت حقیقی، همگرایی یک مجموعه انسانی حول یک یا چند مولفه هویت ملی (جغرافیا، تاریخ، دین، فرهنگ، قومیت و...) زیر یک پرچم و حول یک دولت تثبیت و تقویت شده و وحدت اعتباری، وحدت یک کلیت اجتماعی در یک وضعیت و موقعیت خاص می‌باشد. (زورق، ۱۳۹۱: ۱۲۳) لذا در اتحاد ملی حرکت از وحدت اعتباری به سمت وحدت حقیقی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار بوده و راز وحدت حقیقی طی طریق از عالم کثرت به سوی عالم وحدت و ذوب شدن در ارزش‌های الهی و خدایی شدن است. با بررسی دقیق در وحدت حقیقی، نقطه کانونی و محوری آن را می‌توان فطرت و هویت الهی انسان قلمداد نمود. از این رو اصلی‌ترین پرسش هویت، هویت بشری انسان است (زورق، ۱۳۸۹، ۳۱۵)

سطوح اتحاد ملی

برای سطوح اتحاد ملی دست کم سه سطح را می‌توان از یکدیگر تفکیک کرد. سطوحی که هر یک منطق و مفاهیم خاص خود را دارند.

سطح اول (

سطح خرد: مطالعه انسجام، معطوف به افراد و شهروندان است. در این سطح، بیشترین دغدغه، انسجام و سازگاری بین افراد یک جامعه و در حد نهایت آن، انسجام در خانواده مطرح می‌شود.

سطح دوم (

سطح میانی: مطالعه و بررسی انسجام متعلق به انسجام گروه‌ها، اقوام و گروه‌های اجتماعی است.

سطح عالی-په سطح کلی ساختارها و نهادها مربوط می‌شود. همان گونه که پارسونز چهار ساختار فرهنگ، اجتماع، سیاست و اقتصاد را مطرح می‌کند و نسبت روابط آنها با یکدیگر مورد توجه قرار می‌دهد. سطح عالی نیز به نهادها و ساختارهای اصلی جامعه می‌پردازد و انسجام و هماهنگی بین ساختارهای تشکیل‌دهنده جامعه را به یکدیگر با دقت و حساسیت تمام مورد توجه قرار می‌دهد.

ناهماهنگی و عدم انسجام بین ساختارهای چهارگانه از منظر اهداف و غایات، ارزش‌ها و وسایل، به سطح دوم انسجام گروه‌های اجتماعی نفوذ می‌کند و سبب تفرق و تشتت در پاره ساختارها گروه‌ها و خرده فرهنگ‌ها می‌شود. به عبارت دیگر، بحران ساختی به سمت حوزه دیگر سرازیر می‌گردد و جامعه را با بحرانی روبرو می‌سازد. (زمانیان، ۱۳۸۶) از مباحث ارائه شده اینگونه نتیجه گیری می‌شود که حکمرانی در حوزه اتحاد ملی هنگامی اتفاق می‌افتد که بین همه‌ی آحاد ملت و اقوام و مذاهب و اصناف گوناگون اتحاد کلمه، هم‌زبانی و همدلی افزایش پیدا نماید. جهت افزایش اتحاد ملی بصورت حقیقی لازم است عناصر هویت زای ملی مانند دین، مذهب و توحید، جغرافیا، تاریخ مشترک، زبان و خط مشترک، فرهنگ و سنن، حکومت و منافع ملی و بویژه نقطه قانونی آن یعنی اسلام که در این بخش به آن اشاره گردید ارتقا پیدا کند.

رویکردهای ارتقای اتحاد ملی

اتحاد و همبستگی، از متعالی ترین دستاوردهایی است که به واسطه هویت مشترک تحقق پیدا می‌کند زیرا هویت مشترک در حوزه اجتماعی از جمله محورهایی است که به عنوان عاملی زیربنایی، افراد و اعضای تابع خود را به یکدیگر پیوند می‌زند. "فرهنگ مردم ایران به رغم تنوع فرهنگی و دارا بودن خرده فرهنگ‌های متفاوت همچون درختی تناور که دارای شاخ و برگ‌های بسیاری است از یگانگی و اتحاد ویژه‌ای برخوردار است. در این میان عامل دین ریشه اصلی این درخت تناور است و باعث انسجام و یکپارچگی بیشتری در این فرهنگ شده و با جلوگیری از بروز تعارضات و برتری جویی‌های قومی که دین اسلام به شدت آن را نفی کرده، این کثرت فرهنگی را در وحدت فرهنگی اسلامی - ایرانی تجلی نموده است و به تعبیر فلسفی نمایانگر وحدت در عین کثرت است". (یقینی و حسینی، ۱۳۹۶)

"تاکنون رویکردهای مختلفی برای ایجاد و تقویت وحدت ملی توسط صاحب نظران ارائه شده است که می‌توان به مدل‌هایی چون مشابه سازی، کثرت گرایی فرهنگی، حمایت قانونی از گروه‌ها و تشکل‌های اقلیت، انتقال جمعیت، به انقیاد کشیدن گروه‌ها و اقلیت‌های مختلف و درهم آمیزی و امتزاج اشاره کرد." (جهان بین، ۱۳۷۸، ۹۴) اما در یک جمع بندی کلی می‌توان گفت دو رویکرد کلان برای ایجاد و ارتقای وحدت و همبستگی ملی در کشورهای مختلف تجربه شده است:

هماندسازی: در این رویکرد برای تحکیم همبستگی ملی، ویژگی‌ها و عادات و رسوم فرهنگی گروه‌های اقلیت در فرهنگ حاکم اکثریت حل می‌شود. در جوامعی که این رویکرد اجرا شود، خطوط تمایز فرهنگی و اجتماعی تقلیل می‌یابند و اعضای جامعه یکسان می‌شوند. سیاست‌های هماندساز، دولت برای استحاله ارزش‌ها و ممیزه

های هویتی گروه های قومی مختلف در جریان اصلی ارزش ها و خصایصی که در انحصار یک گروه قومی است ، تلاش می کند . در این رویکرد اقلیت های قومی در برابر مشابه سازی و ادغام در جریان اصلی فرهنگ از خود مقاومت نشان می دهند ؛ به همین دلیل جامعه همواره دستخوش ناآرامی های سیاسی و اجتماعی است". (ابوطالبی، ۱۳۷۹: ۱۸۶)

"اتخاذ سیاست همانندسازی چه با اجبار و اکراه و چه با رویکردهای دموکراتیک عواقب دردناکی دارد . ممکن است یک اقلیت قومی، مذهبی و ... بدون هیچ گونه مشارکت پذیری بر اکثریت حکومت کند ، اما از تنور چنین وضعی همواره آتش منازعه زبانه می کشد . "(همان : ۱۳۳) رویه های همچون جداسازی ، نسل کشی ، اخراج ، کوچ اجباری از جمله روش های اعمال سیاست همانندسازی هستند .

همگرایی : "در این رویکرد حکومت موظف به رعایت حقوق همه اقلیت های قومی و حفظ و پرورش ممیزه های هویتی آنان نظیر زبان ، سنت ها و مناسک است و سعی دارد از تحمیل قوانین و مقررات مغایر با علایق فرهنگی ، اجتماعی ، اقتصادی و سیاسی گروه های اقلیت اجتناب کند." (صالحی امیری، ۱۳۸۵: ۶۹)

در جمع بندی باید گفت وجه تمایز این دو الگو در موضوع حل و فصل درازمدت و صلح آمیز اختلافات و مدارا با تنوعات فرهنگی است . " رویکرد همانندسازی، وحدت ملی را در کوتاه مدت حفظ می کند ، اما در بلندمدت باعث تشدید منازعات ، تضعیف همبستگی ملی و زمینه سازی برای تجزیه ملی می شود ، اما الگوی همگرایی ، همبستگی و وحدت ملی را در بلندمدت تحکیم می بخشد. در این چارچوب معمولاً تعامل بین گروه های اقلیت مسالمت آمیز است و در محدوده تعاملات حقوقی و نهادی که حقوق اقلیت و اکثریت را تضمین می کند، صورت می پذیرد . بنابراین همزیستی مبتنی بر صیانت و حفظ حقوق اقلیت و نه استحاله فرهنگی در فرهنگ اکثریت بر طبق قانون اساسی می باشد . ابعاد مشترک فرهنگ ایرانی، هویت ملی را شکل داده و موجبات تفاهم، همبستگی و همدلی را فراهم آورده است ، و رشته های مودت و وفاق ملی را استحکام بخشیده و وحدت ملی را تضمین کرده است." (حافظ نیا، ۱۳۸۱: ۲۳)

اساس توجه به این عوامل مشترک و انسجام بخش برای همبستگی و اتحاد ملی در ایران اسلامی ضروری است و توجه به این امر که عامل فرهنگ و مذهب نقش برجسته ای در پیوند و انسجام بین اقوام در کشور ایران دارد بسیار مهم قلمداد می شود .

پیشینه تحقیق و جمع بندی پیشنهادی ها :

هر پژوهشی نیازمند بررسی موضوع تحقیق در مستندات علمی و پژوهش های انجام شده در خصوص آن است. حکمرانی خوب با محوریت اتحاد ملی به عنوان فرصتی برای استحکام قدرت ملی و امنیت اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی از طریق شش شاخص کنترل فساد، حاکمیت قانون، کیفیت قوانین و مقررات، اثربخشی دولت، ثبات سیاسی و حق اظهارنظر و پاسخگویی بررسی می شود و وضعیت هر کشور و هر دولت مورد تجزیه و تحلیل قرار می گیرد. تعدادی از پژوهش های بررسی شده در حوزه حکمرانی متعالی و اتحاد ملی جهت تسلط بر پیشینه تحقیق مورد توجه قرار گرفته که به شرح زیر ارائه می گردد:

- ۱- احمدی ، حمید (۱۳۸۶) یافته های تحقیق بیانگر این است که تحلیل گفتمان هویت ملی ایرانی با کاربرد چارچوب نظری متکی به اتحاد ملی، هویت ملی و ضرورت بازسازی آن در ایران (نگرش معرفت شناختی) برنامه پژوهشی و سازوکار بازسازی آن مناسب ترین شیوه شناخت نهادینه سازی نیازهای نوین جامعه ایرانی در نظر گرفته شده است.
- ۲- امامی ، محمد و همکاران (۱۳۹۴) یافته های تحقیق بیانگر این است که هر یک از مؤلفه های حکمرانی خوب به گونه ای در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مورد تاکید بسیاری بوده است و تحقق مؤلفه های حکمرانی خوب حکایت از آن دارد که پیاده سازی آن مستلزم مدل بومی در کشور است.
- ۳- خسرو پناه ، عبدالحسین (۱۳۹۱) یافته های تحقیق بیانگر این است که علاوه بر عوامل روان شناختی و جامعه شناختی برای وحدت ستیزی یا وحدت گریزی می توان به عوامل معرفت شناختی نیز توجه ویژه داشت.
- ۴- درخشه ، جلال و شجاعی ، جبار (۱۳۹۴) یافته های تحقیق بیانگر این است که محققان شش عامل را برای تحقق حکمرانی خوب لازم دانسته اند که عبارت اند از: قانون گرایی، شفافیت، مسئولیت و پاسخ گویی، کارایی و اثربخشی، مشارکت طلبی، عدالت محوری، فسادستیزی و رفق و مدارا.
- ۵- درزی ، قاسم و صدریه ، پیام (۱۳۹۴) یافته های تحقیق بیانگر این است که در بین مؤلفه های حکمرانی خوب، سه شاخص «کنترل فساد»، «حاکمیت قانون» و «صدا و پاسخ گویی» از اهمیت و اولویت بالاتری برخوردار است .
- ۶- صادقی، علی (۱۳۹۰) یافته های تحقیق بیانگر این است که مؤلفه ها قدرت نرم به خصوص اتحاد ملی در مجموع اثرگذاری مثبتی بر قدرت ملی ایران دارند، اما کشور ما نتوانسته است از مؤلفه های فراملی موثر بر قدرت نرم، بهره برداری بهینه و مناسبی را در حد مطلوب داشته باشد.
- ۷- عیوضی، محمدرحیم و مرزبان، نازنین (۱۳۹۵) یافته های تحقیق بیانگر این است که امام خمینی (ره) مؤلفه های حکمرانی خوب را در قانون گرایی، مشارکت مردم، عدالت جویی، اعتماد سازی و پاسخ گویی حکومت به مطالبات مردم می دانند.
- ۸- فرخی، عباس (۱۳۸۹) یافته های تحقیق بیانگر این است که سیاست های دولت مرکزی و موقعیت ژئوپلیتیک زیستگاه اقوام مرز نشین ایرانی و نقش روسای ایلات و نخبگان محلی در همگرایی اقوام مرز نشین با دولت مرکزی بر میزان نقش آفرینی آنان در امنیت ملی موثر هستند.

جمع بندی پیشینه :

تحقیقات بررسی شده عموماً دیدگاهی اسلامی ، علمی و تخصصی با بهره گیری از مستندات و منابع علمی انجام شده است. حکمرانی اتحاد ملی، موضوعی میان رشته ای و دارای وجوه متفاوت اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی است. مطالعات قبلی در این موضوع از تنوع موضوعی و مفهومی بالایی برخوردار هستند. پیشینه های موجود از لحاظ بررسی حکمرانی اتحاد ملی دارای خلاء بوده و خصوصاً اینکه مؤلفه های راهبردی در این خصوص ارائه نشده است .

روش‌شناسی تحقیق:

تحقیق حاضر از حیث روش ترکیبی و از نظر نوع در زمره تحقیقات کاربردی - توسعه ای دسته بندی می‌گردد. این پژوهش به این دلیل در زمره تحقیقات توسعه ای دسته بندی می‌شود، که توانسته است ابزار لازم را در خصوص شناخت مولفه های راهبردی حکمرانی ارتقای اتحاد ملی از طریق مطالعه در اسناد بالادستی این حوزه و واکاوی و مطالعات اکتشافی در ادبیات موجود، فراهم نموده و توسعه ای دانش در زمینه ی موضوع مقاله فراهم می نماید. و همچنین پژوهش حاضر به این دلیل در حوزه مطالعات کاربردی قرار می گیرد که به دنبال شناخت مولفه های راهبردی اتحاد ملی بر اساس اسناد بالا دستی نظام بوده و نتایج حاصله در سیاست گذاری ها و تصمیمات راهبردی مسئولین نیز، امکان به کارگیری دارد. در این تحقیق، از روش تحلیل محتوا و گفتمان در آراء و اندیشه های حضرت امام خمینی (ره) و حضرت امام خامنه ای (مدظله) و از روش تحلیل تفسیری در قانون اساسی و تکنیک دلفی جهت جمع آوری داده ها در حوزه اتحاد ملی، بهره برداری شده است. نوع تحلیل محتوی معنایی و نوع تحلیل گفتمان استفاده شده در این پژوهش، روش لاکلا و موفه می باشد.

پایایی:

به منظور سنجش پایایی و اعتبار تحلیل محتوای آراء و اندیشه های امام خمینی (رحمت الله علیه) و امام خامنه ای (مدظله العالی) از فرمول هولستی استفاده شده است. در این مرحله کلمات مشخص شده توسط تعداد دو خبره از حوزه اتحاد ملی کدگذاری گردیده و متعاقباً در فرمول زیر قرار داده شده است :

$$\text{پایایی} = \frac{25}{N1+N2}$$

در این فرمول و در تحلیل محتوای مذکور:

$$M = 89 \text{ (تعداد تصمیم های کدگذاری مورد توافق دو کدگذار)}$$

$$N1 = 86 \text{ (تعداد تصمیم های کدگذاری از سوی کدگذار اول)}$$

$$N2 = 94 \text{ (تعداد تصمیم های کدگذاری از سوی کدگذار دوم)}$$

$$\text{پایایی } 0/98 \text{ بسیار قابل توجه است.} \quad \text{پایایی} = \frac{178}{86+94} = 0/98$$

مولفه های ولایت فقیه و قانون اساسی در اتحاد ملی :

آنچه از تحلیل محتوای بیانات، فرامین و ابلاغیه های رهبران نظام و قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران برمی آید آن است که حکمرانی در اتحاد ملی از ابتدای شکل گیری اندیشه ی انقلاب اسلامی در منظومه ی فکری امام راحل (ره) و به تبع آن مقام معظم رهبری موجود بوده و برآمده از بنیان اسلامی اندیشه های آنان است و همچنین -

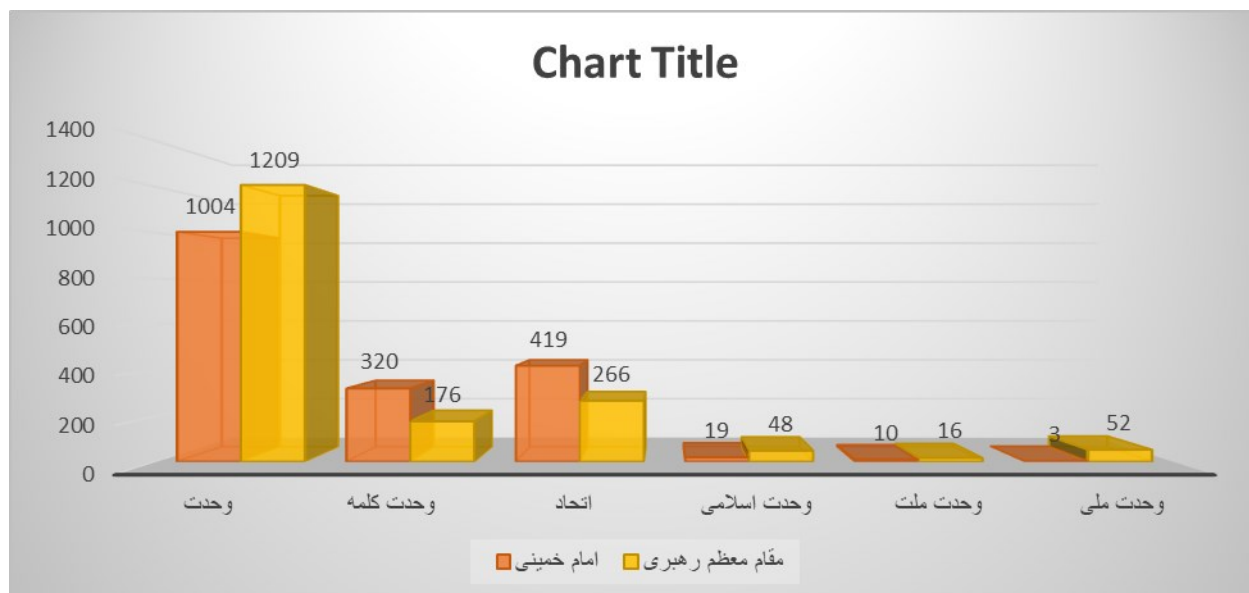
در تدوین قانون اساسی جمهوری اسلامی و رویکردهای آن تبیین مؤلفه های حکمرانی اتحاد ملی به وضوح به چشم می خورد و به موضوعی راهبردی و رسالتی بنیادین برای سیاست گذاران و برنامه ریزان نظام تبدیل شده است.

بر این اساس طبق این روش کل بیانات حضرت امام خمینی (ره) و امام خامنه ای (مد ظله العالی) مورد بررسی و تحلیل محتوا قرار گرفت و در نهایت مؤلفه های زیر در حوزه اتحاد ملی بصورت مشترک از بیانات امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری بصورت جدول و نمودار به صورت زیر ارایه می گردد.

همگرایی مؤلفه های حکمرانی اتحاد ملی بر اساس گفتن ولایت فقیه

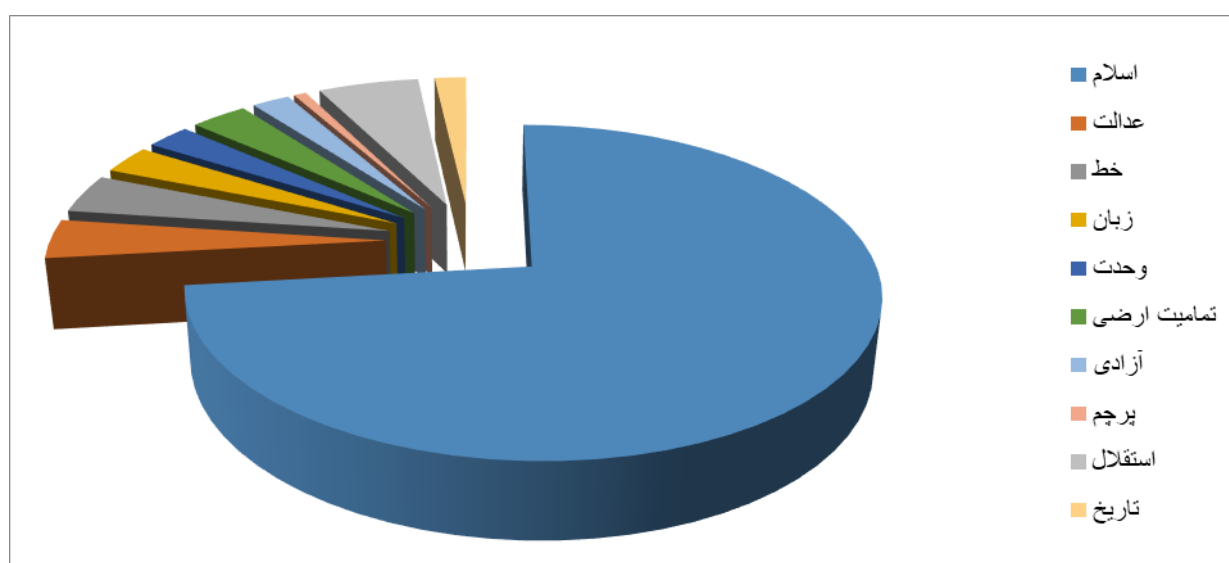
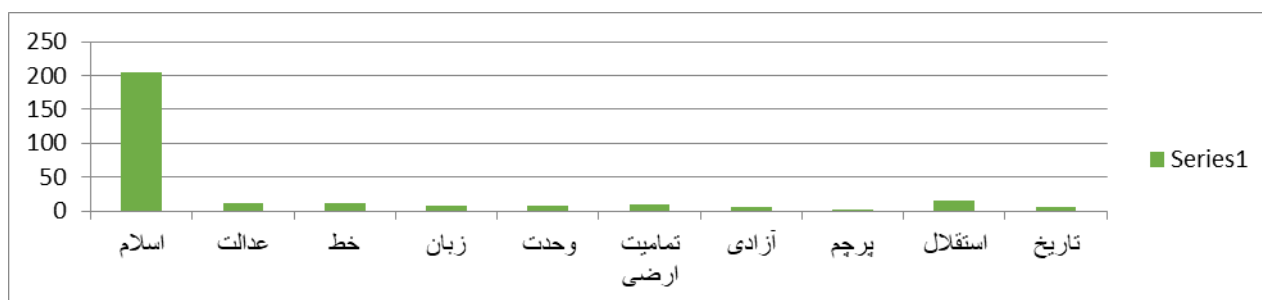
ردیف	مؤلفه	امام خمینی (ره)	مقام معظم رهبری (مد ظله العالی)
۱	وحدت	۱۰۰۴	۱۲۰۹
۲	وحدت کلمه	۳۲۰	۱۷۶
۳	اتحاد	۴۱۹	۲۶۶
۴	وحدت اسلامی	۱۹	۴۸
۵	وحدت ملت	۱۰	۱۶
۶	وحدت ملی	۳	۵۲

جدول شماره (۱) جدول همگرایی واژه های وحدت در گفتن ولایت فقیه

نمودار شماره (1) نمودار همگرایی تاکید بر حکمرانی اتحاد ملی در گفتن ولایت فقیه

مؤلفه های حکمرانی اتحاد ملی بر اساس تحلیل تفسیری قانون اساسی:

(نمودارهای 2,3) نمودارهای همگرایی مؤلفه های حکمرانی اتحاد ملی بر اساس قانون اساسی

پس از جمع بندی در مؤلفه های حکمرانی اتحادملی دراندیشه ی رهبران نظام وقانون اساسی جمهوری اسلامی ایران واستخراج مؤلفه هایی که از میانگین کاربرد بالایی برخوردار هستند، مشاهده گردید که این مؤلفه ها به ترتیب عبارت اند از: اسلام، وحدت کلمه، وحدت، امید، بصیرت، حفظ نظام اسلامی، اهداف اسلامی، استقلال و تمامیت ارضی، عدالت، خط و زبان فارسی آزادی، تاریخ مشترک و پرچم مهم ترین مؤلفه های ارتقای اتحاد ملی به شمار می آید.

تحلیل گفتمان:

تحلیل گفتمان اندیشه ها وآرای رهبران نظام با بهره مندی ازالگوی تحلیل گفتمان لاکلا وموف وبا مراجعه به متون، بیانات واندیشه های ولایت فقیه ازابتدای پیروزی انقلاب اسلامی ۱۳۵۷ تا کنون به شرح زیر صورت گرفته ونتایج ارائه می شود. تحلیل تفسیری قانون اساسی در حکمرانی متعالی اتحاد ملی به منظور استاندارد سازی بصورت متمرکز نیزطبق جدول زیر ارائه می گردد.

مؤلفه ها	ابعاد	محورها
----------	-------	--------

سیاسی	قدرت ملی	دکترین
	اتحاد ملی	
	مردم سالاری دینی	
اقتصادی	اقتصاد مقاوتی	
	عدالت اقتصادی	
	ثروت ملی	
فرهنگی	هویت ملی	
	تمدن اسلامی	
	فرهنگ اسلامی	
	هویت ایرانی اسلامی	
	غیرت ملی	
اجتماعی	عدالت اجتماعی	
	عدالت قضایی	
سیاسی	حفظ منافع ملی	اهداف
	ارتقای مشارکت ملی	
	حفظ استقلال و تمامیت مرزی	
	مبارزه با استکبار	
	الگوسازی	
	آزادی بر اساس قانون اساسی	
	جلوگیری از اختلاف	
	ارتقای اتحاد ملی	
	مقابله با تجزیه طلبی	
اقتصادی	محرومیت زدایی	
	تامین رفاه اجتماعی	
	امنیت اقتصادی	
	اشتغال زایی	

حفظ هویت های قومی با رویکرد اتحاد ملی	فرهنگی	سیاست ها
حفظ هویت های اسلامی		
حفظ اخلاق و فرهنگ اسلامی		
امنیت فرهنگی		
امنیت اجتماعی	اجتماعی	
امنیت قضایی		
حفظ حقوق شهروندی		
رضایتمندی اجتماعی		
دشمن شناسی و بصیرت	سیاسی	
انتخابات		
دفاع همه جانبه		
برادری و برابری		
وفاداری		
تولید و توزیع عادلانه ثروت	اقتصادی	
سازندگی		
همکاری و تعاون		
تربیت اسلامی	فرهنگی	
معنویت گرایی		
فرصت سازی فرهنگی		
توان علمی		
احترام به مقدسات مذهبی		
تقریب مذاهب اسلامی		
محوریت قانون		
بیمه و تامین اجتماعی		
ظرفیت سازی		
فرصت سازی		

(جدول شماره ۲) جدول تحلیل گفتمان حکمرانی اتحاد ملی

یافته ها و تجزیه و تحلیل داده ها

الف: یافته های تحقیق

آنچه از تحلیل محتوای بیانات، فرامین و ابلاغیه های رهبران نظام و قانون اساسی برمی آید آن است که حکمرانی متعالی اتحاد ملی از ابتدای شکل گیری اندیشه ی انقلاب اسلامی در منظومه ی فکری امام راحل (ره) و به تبع آن مقام معظم رهبری موجود بوده و برآمده از بنیان دینی اندیشه های آنان است و به همین دلیل در تدوین قانون اساسی جمهوری اسلامی و رویکردهای آن تبیین مؤلفه های حکمرانی متعالی اتحاد ملی به وضوح به چشم می خورد. با تحلیل گفتمان بیانات، آثار و ابلاغیه های امام خمینی (ره)، رهبر معظم انقلاب و نیز قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در حوزه حکمرانی متعالی اتحاد ملی در نیل به ارتقای اتحاد ملی و استحکام بافت درونی نظام، مؤلفه های راهبردی نیل به حکمرانی متعالی اتحاد ملی، استخراج شده است که راهبرد اساسی برای نیل به حکمرانی متعالی اتحاد ملی، «اسلام محوری و محوریت دین و معنویت» است که بر اساس دکترین «حکمرانی متعالی اتحاد ملی بر اساس توانمندی اسلامی و ملی»، تدوین شده است. علاوه بر آن پس از بررسی مؤلفه های اتحاد ملی در اندیشه ی رهبران نظام و قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و استخراج مؤلفه هایی که از میانگین کاربرد بالایی برخوردار هستند، مشاهده گردید که به ترتیب اسلام، وحدت کلمه، وحدت، امید، بصیرت، حفظ نظام اسلامی، اهداف اسلامی، استقلال و تمامیت ارضی، عدالت، خط و زبان فارسی آزادی، تاریخ مشترک و پرچم مهم ترین مؤلفه های حکمرانی متعالی اتحاد ملی به شمار می آید. همانگونه که ذکر گردید اشتراک این مؤلفه ها در حوزه های مورد پژوهش نشانگر اهداف و بنیان های مشترک دینی موجود در حوزه مذکور است.

ب: تجزیه و تحلیل یافته ها و نتیجه گیری

اکنون با استفاده از بررسی روش مند، علمی و هدف دار حکمرانی متعالی اتحاد ملی در مقطع زمانی پس از انقلاب اسلامی تا امروز و تدوین، مستندسازی و تئوریزه سازی گفتمان ولایت فقیه در حوزه حکمرانی متعالی اتحاد ملی، مؤلفه های راهبردی در موضوع حکمرانی متعالی بدست آمده است.

اهم مؤلفه های راهبردی حکمرانی متعالی اتحاد ملی بر اساس گفتمان ولایت فقیه (حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و حضرت امام خامنه ای (مدظله العالی) و قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مبتنی بر تعالی بخشی نظام مدیریت کشور برگرفته از بنیان مستحکم حکومت مردم سالاری دینی، توانایی های درونی و ظرفیت های معرفتی و غنای فکری و فرهنگی دین مبین اسلام و در راستای توجه همه جانبه به خاستگاه اتحاد ملی جمهوری اسلامی ایران، همبستگی ملی، عدالت اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی و حفظ هویت ایرانی - اسلامی با رویکرد وحدت کلمه تعیین و ارائه می گردد.

پیشنهادهای:

جهت حکمرانی متعالی اتحاد ملی بر اساس گفتمان ولایت فقیه (حضرت امام خمینی (رحمت الله علیه) و حضرت امام خامنه ای (مدظله العالی)) و قانون اساسی که از ضرورت، اهمیت و حساسیت ویژه ای برخوردار است پیشنهاد سرمایه گذاری مضاعف روی راهبردهای زیر تاکید می گردد:

مجموعه تدابیری که منتج به حضور مضاعف در صحنه های انقلاب، انتخابات و مشارکت های مردمی گردد. مناسبت های مذهبی و ملی، هفته وحدت، اجتماعات ملی، نمازهای جمعه و عید فطر، نمازهای جماعت، برپایی راهپیمایی ۲۲ بهمن و روز قدس

اقتصاد مقاومتی، تولید و توزیع برابر، زیرساخت های اقتصادی، بهره برداری از فرصت ها و ظرفیت های اقتصاد بومی افتخارات و حماسه های تاریخی، اسلامی و ملی مانند دفاع مقدس، روحیه حماسی و ملی، فرهنگ ایثار و شهادت شهروندی اسلامی - ایرانی، جامعه توحیدی، عدالت اجتماعی، سازمان های مردم نهاد اجتماعی، حقوق اجتماعی، امنیت اجتماعی، بیمه و تامین اجتماعی، شوراهای اسلامی

تعمیق روحیه استکبار ستیزی، هوشیاری و بصیرت زایی در ملت در مقابل دشمنان کشور بهره مندی از ظرفیت های منطقه ای و محلی، بهره مندی از فرصت های اقتصادی، اهتمام در زیرساخت های اقتصادی و تولیدی با رویکرد اقتصاد مقاومتی عدالت آموزشی و پژوهشی

توجه و احترام به خرده فرهنگ های بومی و محلی و آموزش زبان و گویش های محلی و قومی فرصت های برابر اجتماعی، حقوق شهروندی، حقوق برابر قضایی، امنیت قضایی ایجاد ساز و کار مناسب برای رشد بهره وری عوامل تولید (انرژی، سرمایه، نیروی کار ...)، محرومیت زدایی

توانمندسازی بخش های خصوصی و تعاونی در چارچوب سیاست های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی تقویت هویت ملی متناسب با آرمان های انقلاب اسلامی، اعتلا و عمق و گسترش دادن معرفت و بصیرت دینی بر پایه قرآن و مکتب اهل بیت (علیهم السلام) و اصلاح نظام آموزشی کشور. تلاش در جهت تحقق عدالت اجتماعی و ایجاد فرصت های برابر و ارتقاء سطح شاخص هایی از قبیل آموزش، سلامت، تأمین غذا، افزایش درآمد سرانه و مبارزه با فساد.

گسترش عدالت اجتماعی در سطح مناطق و نقاط محروم و مرزی پیگیری و اجرای مطالبات در تمام چهار حوزه سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی توسط نهادها و سازمان های مسئول دولتی و غیر دولتی در مرکز و مناطق استانی

سنجش، کنترل و نظارت نهایی در تمام چهار حوزه سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی به منظور حصول اطمینان از تحقق مطالبات مردمی مانند عدالت اقتصادی، مردم سالاری دینی، اعتلای فرهنگ متعالی دینی و ارتقای سرمایه اجتماعی.

منابع:

الف - فارسی

- قران کریم ، ترجمه آیتی ، عبدالمحمد (۱۳۳۸) ، تهران ، انتشارات سروش
- امام خمینی (ره) (۱۳۸۵) ، صحیفه نور ، قم : مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی نور
- امام خامنه ای (مدظله العالی) (۱۳۹۱) حدیث ولایت ، قم ، مرکز تحقیقات علوم اسلامی نور
- آژنگ ، نصرالله (۱۳۸۱) گنجینه لغات، ج ۱، انتشارات گنجینه
- ابوطالبی ، علی (۱۳۷۹) دیدگاه هایی چند درباره یکپارچگی و وحدت ملی ترجمه مجتبی مقصودی ، فصلنامه مطالعات ملی ، شماره ۲
- احمدی، حمید (۱۳۹۴): اتحاد ملی و ضرورت بازسازی آن در ایران، مقالات همایش ملی اتحاد ملی
- امامی ، محمد و شاکری ، حمید ، (۱۳۹۴) حکمرانی خوب و قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران - پژوهشنامه حقوق تطبیقی - سال اول - شماره ۲
- اولیو راستلی و بلاک، آلن (۱۳۸۵) ، فرهنگ اندیشه نو ، ترجمه : علی پاشایی و دیگران ، تهران ، انتشارات مازیار
- حافظ نیا ، محمد رضا (۱۳۸۱) جغرافیای سیاسی ایران ، تهران ، انتشارات سمت
- جاسبی، جواد و نفری، ندا (۱۳۸۸) طراحی الگوی حکمرانی خوب بر سایه نوریاه سیستم های باز ، فصلنامه علوم مدیریت ایران، سال چهارم، شماره ۱۶
- خزاعی، علی و خسروی، محمد رضا ورجبی دوانی، محمد حسین (۱۳۹۸) الگوی فرهنگ مطلوب جمهوری اسلامی ایران، (فصلنامه علمی پژوهشی مطالعات بین رشته ای دانش راهبردی سال ۸-شماره ۳۲-پاییز ۱۳۹۷)
- خزاعی، علی و یقینی، محمود و چاردولی، عباس (۱۳۹۷) الگوی فرهنگ مطلوب جمهوری اسلامی ایران، (فصلنامه علمی پژوهشی مطالعات بین رشته ای دانش راهبردی سال ۹-شماره ۳۷-زمستان ۱۳۹۸)
- خسرو پناه ، عبدالحسین (۱۳۹۱) مقاله اتحاد ملی و انسجام اسلامی در پرتو وحی و امامت و تاریخ ، مرکز تخصصی مهدویت
- جهان بین ، داریوش ، (۱۳۷۸) فرهنگ ، وفاق اجتماعی و خشونت فصلنامه مطالعات راهبردی ، شماره ۶
- چلبی ، مسعود (۱۳۷۹) ، میزگرد وفاق اجتماع، فصلنامه مطالعات ملی ، شماره ۲ و ۳

- درخشه، جلال و شجاعی، جبار (۱۳۹۴) شاخص‌های حکمرانی خوب در اندیشه و عمل امام علی (ع)، فصلنامه علم ودین، دوره دوره ۶، شماره ۱۱
- درزی، قاسم و صدریه، پیام (۱۳۹۴) نگرشی میان رشته ای به حکمرانی خوب، زمینه مهندسی حکمرانی خوب در قرآن و نهج البلاغه - دوره ۱۴، شماره ۳
- دهخدا، علی اکبر (۱۳۸۵) لغت نامه دهخدا، موسسه دهخدا
- زمانیان، علی (۱۳۸۶) انسجام، ضرورتی اجتناب ناپذیر، تهران، مرکز تحقیقات استراتژیک مجمع تشخیص مصلحت نظام
- زورق، محمد حسن (۱۳۸۹)، ارتباطات و آگاهی، ج ۱، تهران، انتشارات سروش
- زورق، محمد حسن (۱۳۹۱)، ارتباطات و آگاهی، ج ۳، تهران، انتشارات سروش
- شورای عالی انقلاب فرهنگی (۱۳۹۲) نقشه مهندسی فرهنگی کشور
- صالحی امیری، سیدرضا (۱۳۸۵) مدیریت منازعات قومی در ایران، تهران، مرکز تحقیقات استراتژیک
- صادقی، علی (۱۳۹۰) نقش دولت الکترونیک در افزایش قدرت ملی ج.ا.ا، رساله دکتری دانشگاه آزاد اسلامی تهران
- عمید، حسن (۱۳۷۹) فرهنگ فارسی، تهران، انتشارات امیرکبیر، چاپ نوزدهم
- عیوضی، محمدرحیم و مرزبان، نازنین (۱۳۹۵) بررسی مولفه های حکمرانی خوب از منظر امام خمینی (ره)، فصلنامه مطالعات سیاسی جهان اسلام، سال ۵، شماره ۸۵
- فرخی، عباس (۱۳۸۹) بررسی عوامل موثر بر نقش آفرینی اقوام مرز نشین، رساله دکتری دانشگاه عالی دفاع ملی
- مجردی، سعید (۱۳۹۱) اینترنت و امنیت اجتماعی. چاپ اول، تهران، انتشارات پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
- معین، محمد (۱۳۸۴) فرهنگ فارسی معین، تهران، انتشارات ادنا
- نفیسی، علی اکبر (۱۳۱۸) فرهنگ نفیسی، ج ۱، انتشارات خیام
- یقینی، محمود و حسینی، سید رضا (۱۳۹۶) الگوی راهبردی ارتقای اتحاد ملی بر اساس گفتمان ولایت فقیه، قانون اساسی، جمهوری اسلامی ایران (فصلنامه علمی پژوهشی مطالعات بین رشته ای دانش راهبردی سال ۷-شماره ۲۹- زمستان ۱۳۹۶)
- یقینی، محمود (۱۳۹۷) ارائه الگوی راهبردی ارتقای اتحاد ملی بر اساس گفتمان ولایت فقیه، قانون اساسی، تجارب نظام جمهوری اسلامی ایران و تجارب موفق بشری، رساله دکتری دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی
- ب- منابع لاتین

Bradbery, j (2005)The New Oxford American Dictionary), London.

Kaufman, D., Kraay.A. (2007).Governance Indicators: Where Are We, Where should we be going? Global Governance Group. Policy Research Working Papers.No, 4370, Washington DC: World Bank.

A strategic model for promoting national unity based on the discourse of the Velayat-e Faqih and the constitution and military experiences (Emphasizing doctrine, objectives and policies)

Abstract

One of the most important elements of national power and progress in each country is promoting national unity in that country. The main purpose of this paper is provide a strategic model for promoting national unity based on the discourse of the Velayat-e Faqih and the constitution. The main issue of this research is the lack of a compiled strategic model in the field of promoting national unity based on the discourse of Velayat-e Faqih and the constitution in Islamic Republic of Iran. In this research, after explaining the concepts, using the appropriate methodology, the discourse of Velayat-e faqih and constitution were analyzed. The strategic model for promoting national unity based on the results of analysis is as follows: 1) This model can be applied with priority in Islamic Republic of Iran and other Islamic countries. 2) The source of the legitimacy of the model is based on the teachings of Islam and the Holy Quran. 3) The doctrine of this model is extracted and emphasized in politics, religious democracy and national power, in economics, justice and resistance economics, in culture, Islamic Iranian identity, and in the social sphere, justice. 4) The structure and components as well as the anthropological foundations of this model are adapted to the Islamic worldview and the beliefs of Iranian society, it also conforms to the new management patterns derived from the discourse of Velayat-e Faqih and the constitution in Islamic Republic of Iran.

Key words: promoting national unity, Strategic plan, Discourse of Velayat-e Faqih, Constitution , military experiences.